

NIHADA BEĆIROVIĆ
ANDRIĆEV SKRIVENI TEATAR

Bašović, Almir, 2022. *Andrićev skriveni teatar*. Sarajevo: UNIVERSITY PRESS, 160 str.

Almir Bašović bosanskohercegovački je književnik i profesor. Autor je naučnih knjiga o književnosti i pozorištu: *Čehov i prostor*, *Maske dramskog subjekta*, *Kalemi i biljezi* te drama *Visions de l'age d'argent/RE: Pinocchio*, *Četiri i po drame* i *Priviđenja iz srebrenog vijeka* koja je prevedena na deset jezika. Knjiga *Andrićev skriveni teatar* veliki je doprinos izučavanju Andrićeve poetike, ali i drame, jer na jednom mjestu obuhvata ključne autore iz teorije drame i dramaturgije.

Naslov knjige *Andrićev skriveni teatar* na prvu djeluje kao deautomatizacija percepcije, jer upravo ovog autora vezujemo za romane i pripovijetke, odnosno za prozna djela koja je pisao cijelog svog života. Nadalje, poznat je i mit koji se vezuje za Ivu Andrića, a to je da on nije volio teatar, odnosno nije volio gledati postavke svojih djela u teatru. Pred sobom imamo knjigu koja čita Ivu Andrića na jedan novi način i prepoznaje dramaturške elemente u njegovim romanima i pripovijetkama. Autor u ovoj knjizi bavi se teatarskim formama u romanima *Na Drini ćuprija* i *Prokleta avlija* i u pripovijetkama *Mara milosnica* i *Anikina vremena*. Ova knjiga bavi se Andrićevom književnosti isključivo iz književne perspektive, odnosno iz perspektive pozorišnog dramaturga, dramskog pisca i profesora.

Obrađene su dvije pripovijetke *Mara milosnica* i *Anikina vremena* i one pokazuju izvjesne sličnosti sa srednjovjekovnim dramskim formama, s mirakulom i moralitetom jer povezuju žrtve sa događajima koji se tiču šire društvene zajednice. Specifičnosti mirakula su da se gradi na parnim

funkcijama: iskušenje – sagrešenje i pokajanje – spasenje, što je bitno za Maru milosnicu jer njeno ime nije izabrano slučajno, ono upućuje na činjenicu da u Novom zavjetu postoje i dvije Marije, Djevica Marija i Marija Magdalena što, zapravo, svjedoči o Andrićevom poznavanju srednjovjekovnih teatarskih formi.

U romanu *Na Drini ćuprija* naići ćemo na epizodu o Fati Osmanagić čija se smrt povezuje sa najuzvišenijom formom, a to je tragedija, načelo spoznaje tragičkog heroja za koje žrtvuje vlastiti život. Također, most u ovom romanu tretiran je kao teatarska scena o čemu Bašović piše u više poglavlja. Zatim paralela između *Proklete avlije* i Shakespeareovog svijeta, odnosno ludila koje prožima roman i dramu: Hamletovo ludilo s jedne strane i Ćamilovo ludilo s druge strane. Ovakvo čitanje pokazuje Ivu Andrića kao modernističkog pisca iz čijih djela ćemo još mnogo iščitavati i čijim djelima ćemo se još dugo baviti.

Koliko je Andrić, zapravo, bio izvrstan poznavalac književnosti i njenih formi, govori i činjenica kako je u svojoj prozi jasno davao glas likovima, pa čak do te mjere da su njegovi likovi govorili ijekavicom, time je pripovjedač potencirao da se čuje glas onog drugog, kako bi se naglasila distinkcija između autora i pripovjedača, odnosno likova. Upravo svi ovi skriveni dramski elementi u Andrićevoj prozi još jednom pokazuju veličinu ovog pisca i njegovo umijeće prevazilaženja forme i objektiviziranje književnosti.

Važno je naglasiti da je Almir Bašović izvrstan dramski pisac tako da ne iznenađuje činjenica da je uspio prepoznati sve dramaturške elemente u prozi Ive Andrića, te ponuditi čitaocima jedno djelo koje nije ideološki obojeno, nego je čitano i promišljano iz odnosa prema književnosti i njenim pravilima.